

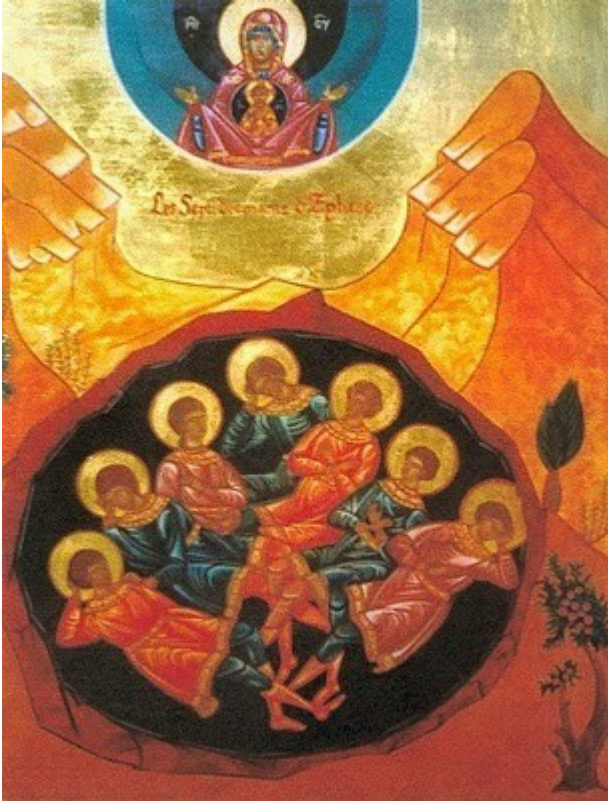

Ο ΘΡΥΛΟΣ ΤΩΝ ΕΠΤΑ ΚΟΙΜΩΜΕΝΩΝ

Στην Έφεσο της Μικράς Ασίας, Μουσουλμάνοι και Χριστιανοί κυρίως, πραγματοποιούν ετήσιο προσκύνημα στο Ιερό Παρεκκλήσι των Επτά Κοιμωμένων. Οι Επτά Κοιμωμένοι θεωρούνται περισσότερο ένας ευσεβής θρύλος παρά μια πραγματικότητα, αλλά παρόλα αυτά η μνήμη τους γιορτάζεται στην Ανατολική Ορθόδοξη Εκκλησία στις 4 Αυγούστου, ενώ στη Δυτική στις 27 Ιουλίου. Η μνήμη τους τιμάται και στο Ισλάμ, μιας και το Κοράνιο τους αφιερώνει τη σούρα 18 (το Σπήλαιο).

Αυτοί οι Επτά ήσαν νέοι Χριστιανοί που, κατά την περίοδο των διωγμών, είχαν καταφύγει σε ένα σπήλαιο και κατά αυτοκρατορική διαταγή, η είσοδος του σπηλαίου κτίστηκε για να πεθάνουν μέσα εκεί οι επτά νέοι. Τότε ως εκ θαύματος, εκείνοι έπεσαν σε βαθύ ύπνο που κράτησε 200 (άλλες φορές 300) χρόνια, και ξύπνησαν όταν σε μεταγενέστερη εποχή κάποιος βοσκός βρήκε και αποσφράγισε το σπήλαιο. Ο θρύλος αυτός υπήρξε πολύ διαδεδομένος, μάλιστα και δια χειρογράφων, μεταξύ τόσο του Ανατολικού όσο και του Δυτικού Χριστιανικού κόσμου, ακόμη και μεταξύ των Μουσουλμάνων όπου σε πολλές Αραβικές χώρες τιμούνται και λατρεύονται κυρίως σε σπήλαια. Η αρχαιότερη γραπτή αναφορά σ' αυτόν τον θρύλο είναι σε Ασσυριακό κείμενο του 6 αιώνα. Αν και ο πιο γνωστός θρύλος τοποθετεί την ιστορία των Επτά Κοιμωμένων στην Έφεσο, είναι όμως πολύ ενδιαφέρον το γεγονός ότι απαντάται και στην Κύπρο, που ήταν πολύ διαδεδομένος από το δεύτερο μισό του 15ού αιώνα. Όπως θα δούμε στη συνέχεια πιο κάτω, πολλοί επισκέπτες αναφέρουν το σπήλαιο των Επτά Κοιμωμένων στην Κάτω Πάφο. Εκτός από την Κύπρο, ο θρύλος απαντάται

και σε άλλες χώρες όπως στην Ιορδανία και την Τυνησία.

Σύμφωνα με τον θρύλο, στην Έφεσο πριν την αποδοχή του Χριστιανισμού ως επίσημης θρησκείας, επτά νεαροί: Αντωνίνος, Διονυσίος, Εξακουστιδιανός, Ιαμβλίχος, Κωνσταντίνος, Μαξιμιλιανός και Μαρτινιανός, ξέφυγαν από τους παγανιστές στα χρόνια του αυτοκράτορα Δεκίου (249-251) όταν ξέσπασαν απηνείς διωγμοί κατά των Χριστιανών. Οι επτά παιδιά μοίρασαν την περιουσία τους στους πτωχούς, εγκατέλειψαν την πόλη και κρύφτηκαν σε μία σπηλιά μέχρι να τελειώσει ο διωγμός. Έτσι δεν θα αναγκάζονταν να αρνηθούν την πίστη τους. Όταν όμως αντιλήφθηκαν ότι οι διώκτες τους πλησίαζαν στο καταφύγιό τους, προσευχήθηκαν στο Θεό κατά την διάρκεια της νύχτας να πεθάνουν για να μην πέσουν στα χέρια των διωκτών τους. Ο Θεός εισάκουσε τη δέηση τους και το πρώι

κοιμήθηκαν χωρίς να ξυπνήσουν. Αυτό έγινε το 250 μ.Χ. Ο βασιλιάς ανακάλυψε την κρυψώνα τους και διέταξε να φραγεί με μία μεγάλη πέτρα η είσοδος της σπηλιάς. Μετά από 200 χρόνια (447 μ.Χ.), επί Θεοδοσίου του Μικρού, (408-450), ξύπνησαν από τον βαθύ αυτόν ύπνο, και αισθάνθηκαν να πεινούν και ένας από αυτούς βγήκε, αφού εν τω μεταξύ είχε αποφραγεί το στόμιο του σπηλαιού από ένα βοσκό, και κατέβηκε στην Έφεσο να ψωνίσει τρόφιμα. Τότε έγινε κάτι το ασυνήθιστο. Τον περικύκλωσαν πολλοί από τους κατοίκους της πόλεως και ζητούσαν να μάθουν που βρήκε αυτόν τον θησαυρό. Γιατί από τα χρήματα που κρατούσε, νόμισαν ότι βρήκε θησαυρό από αρχαία νομίσματα και τον έσυραν στις Αρχές για ανάκριση. Τελικά, μετά την ανάκριση και τις έρευνες έγινε γνωστόν το συγκλονιστικό αυτό γεγονός και έτρεξαν όλοι στο σπήλαιο, γεμάτοι δέος και θαυμασμό, για να τους δουν όλους από κοντά. Και ενώ συνομιλούσαν, οι επτά Παιδες είπαν ότι νυστάζουν και θέλουν να κοιμηθούν. Και πράγματι έγειραν το κεφάλι και κοιμήθηκαν μέχρι την ημέρα της κοινής Αναστάσεως.

Όταν οι Επτά νέοι πέθαναν (για δεύτερη φορά), μετά από μια εντυπωσιακή κηδεία, θάφτηκαν στη σπηλιά στην οποία μια εκκλησία κτίστηκε αργότερα. Οι ανασκαφές που έγιναν εδώ κατά τη διάρκεια του 1927-28 έφεραν στο φως την εκκλησία και αρκετούς τάφους που χρονολογήθηκαν στον 5 και 6 αιώνα. Επιγραφές αφιερωμένες στους Επτά Κοιμωμένους βρέθηκαν στους τοίχους της εκκλησίας και στους τάφους. Η Ισλαμική εκδοχή του θρύλου των Επτά Κοιμωνένων αναγράφεται στη σούρα (κεφάλαιο) Al- Kahf 18, (η σπηλιά), του Κορανίου. Κατά τον καιρό του προφήτη Μοχάμεντ, οι Εβραίοι που ζούσαν στη πόλη Μεδίνα τον προκάλεσαν για να τους πει την ιστορία των Επτά Κοιμωνένων που γνώριζαν ότι κανένας από τους Άραβες δεν ήξερε για το. Σύμφωνα με την παράδοση, ο Θεός έστειλε έπειτα τον Αρχάγγελο Γαβριήλ για να του αποκαλύψει την ιστορία μέσω της σούρας Al- Kahf. Μετά που

την άκουσαν, οι Εβραίοι επιβεβαίωσαν τον Μοχάμεντ, ότι είπε την ίδια ιστορία που ήξεραν. Το Κοράνιο δηλώνει ότι η χρονική περίοδος που οι Επτά Κοιμωμένοι πέρασαν στη σπηλιά ήταν 300 χρόνια κατά τη διάρκεια των οποίων το ημερολόγιο των ανθρώπων άλλαξε από ηλιακό σε σεληνιακό και, κατά συνέπεια, η περίοδος του ύπνου τους έχει αυξηθεί σε 309 (σεληνιακά) έτη. Όταν ξύπνησαν, δεν είχαν καμία ιδέα ότι κοιμήθηκαν για αιώνες και νόμιζαν ότι κοιμήθηκαν μόνο για μερικές ώρες. Όταν έστειλαν ένα από αυτούς για να αγοράσουν τρόφιμα, τα νομίσματα που χρησιμοποίησε για να αγοράσει τα τρόφιμα ήταν εκτός κυκλοφορίας και επέστησαν την προσοχή των ανθρώπων της πόλης. Αφού η ιστορία τους έγινε ευρέως γνωστή, οι Επτά Κοιμωμένοι πέθαναν. Το Κοράνιο αναφέρει επίσης ένα σκυλί με το όνομα Κρατίμ μαζί με τους Επτά Κοιμωμένους, στο 18ο στίχο του 18ου κεφαλαίου, της σούρας Al Kahf. Αυτό το σκυλί έγινε ένας μεγάλος προφήτης και φιλόσοφος όταν ξύπνησε. Στις Ισλαμικές χώρες η λατρεία των Επτά Κοιμωμένων εντοπίζεται συχνά στις σπηλιές, μερικές φορές στα νεκροταφεία, και ακόμη και στα μουσουλμανικά τέμενη, από την Τουρκία (Ammuriyag Hadj Hamza: υπόγεια σπηλιά μιας αρχαίας ελληνικής Μονής, και τη σπηλιά της Ταρσούς), Συρία (Δαμασκός: το μουσουλμανικό τέμενος Ahl Al- kahf, με την επτά qibla γραφή), Αίγυπτος (Κάιρο: σπηλιά του Maghwarī στο Moqattam) μέχρι το άλλο άκρο της βόρειας Αφρικής όπου αυτοί οι τόποι λατρείας είναι ιδιαίτερα πολυάριθμοι. Κατά ακρίβεια, η Τυνησία τους τιμά στο Όρος Gorra (σπηλιά), στο Mides (koubba), EL Oudiane (koubba), και Tozeur (σπηλιά). Η Αλγερία στην Cap Matifou (σπηλιά), στη Foum EL toub (σπηλιά και μεγαλιθικός τάφος). Guidjel-Ikjân (στυλοβάτες στο νεκροταφείο), N'gaous (τάφοι) και στο Μαρόκο στη Sefrou (σπηλιά). Δεν είναι μόνο στην Μουσουλμανική Ισπανία (δωμάτια των κοιμωμένων στην Gandia de Valencia, σπηλιά στην Loja de Grenada), που λαρτεύτηκαν, αλλά και και στην άλλη άκρη του Μουσουλμανικού Κόσμου, το Αφγανιστάν (Meymar: τέμενος και Uriyan: τάφος), και στο Κινεζικό Τουρκεστάν (Toyoq: σπηλιά και τέμενος).

ΙΟΡΔΑΝΙΑ

Στο νοτιοανατολικό σημείο της Ιορδανίας, στο Wihdat, βρίσκεται κρυμμένη στο φτωχικό προάστιο Abu Alanda, η σπηλιά των Επτά Κοιμωμένων γνωστή στα Αραβικά ως Ahl Al- kahf . Η ατμοσφαιρική σπηλιά, μια από τους πολλούς βυζαντινούς τάφους εδώ κοντά που είναι σκαμμένοι μέσα στους βράχους, τίθεται στη βουνοπλαγιά δίπλα σε ένα σύγχρονο μουσουλμανικό τέμενος, που κτίστηκε για να εξυπηρετήσει την παλέρροια αφοσιωμένων μουσουλμάνων που έρχονται να υποβάλουν τα σέβη τους. Στην αρχαιότητα, μια μικρή εκκλησία κτίστηκε κυριολεκτικά πάνω από τη σπηλιά: το mihrab της πιο πρόσφατης μετατροπής του σε μουσουλμανικό τέμενος είναι υπερυψωμένο ακριβώς από πάνω. Η διακοσμημένη είσοδος, που σκιάζεται από μια αρχαία ελιά, ολοκληρώνεται από πέντε μενταγιόν, ένα από τα οποία είναι ένας σταυρός. Μέσα είναι αλκόβες με τέσσερις σαρκοφάγους, μια από τις οποίες έχει μια πολύ φθαρμένη τρύπα μέσω της οποίας μπορείτε να κρυφοκοιτάξετε τα μυστηριώδες ανακατωμένα κόκαλα. Οι τοίχοι παρουσιάζουν υπολείμματα της αγιογραφημένης διακόσμησης, με ένα περίεργο οκτάγωνο αστέρι επαναλαμβανόμενο πολλές φορές, το οποίο μοιάζει σαν ένα εβραϊκό αστέρι του

Δαβίδ, αν και είναι στην πραγματικότητα ένα βυζαντινό χριστιανικό σύμβολο.

ΤΥΝΗΣΙΑ

Το μουσουλμανικό τέμενος των Επτά Κοιμωμένων, στη Chenini της Τυνησίας είναι ένας παράξενος τόπος. Κατ' ασυνήθιστο τρόπο οι μακριοί τάφοι εξουσιάζουν το νεκροταφείο κοντά στο μουσουλμανικό τέμενος. Ο θρύλος λέει ότι επτά Χριστιανοί φυλακίστηκαν από τους Ρωμαίους σε αυτό το σημείο, και κλειδώθηκαν μέσα για 400 χρόνια. Όταν αφέθηκαν έξω, είχαν μεγαλώσει στο ύψος περίπου 4 μέτρων. Οι επτά άνδρες δεν μπορούσαν να βρουν ανάπαυση στον θάνατο, προτού να ασπαστούν στο Ισλάμ. Αφού τ' ασπάστηκαν, πέθαναν και θάφτηκαν εδώ σε πλήρες μήκος 4 μέτρων.

Στην Κύπρο η θέση της σπηλιάς των Επτά Κοιμωμένων παραμένει αμφίβολη αν και συχνά αναφέρεται ότι βρίσκεται στην Κάτω Πάφω. Πολλοί λανθασμένα υποθέτουν ότι είναι η κατακόμβη της Αγίας Σολομονής, συνχίζοντας τους Επτά Κοιμωμένους με τους επίσης επτά Μακκαβαίους παίδες που μαρτύρησαν μαζί με την μητέρα τους, τη Σολομονή. Το σπήλαιο των Επτά Κοιμωμένων προφανώς πρόκειται για κάποιο αρχαίο τάφο που βρίσκεται κοντά στη περιοχή αλλά δεν είναι η κατακόμβη της Αγίας Σολομονής.

Το 1590, ο Γάλλος περιηγητής Andre Thevet, εντυπωσιασμένος από τις θρησκευτικές αναδρομές που πρόσφερε η γη της Πάφου, αναφέρθηκε στην ιστορία των Επτά Κοιμωμένων. Γράφει για τον τάφο του Επισκόπου Πάφου Σαρπρίκιου και τα εξής: *"Ο τάφος του επεδείχθη πλησίον του εκ Κάτω Πάφου φρουρίου μέσα εις βαθύ σπήλαιον εις τον χώρον λατρείας ο οποίος υπό του λαού οναμάζεται "Οι επτά εν ύπνο αγιοί"*.

Ο Άγγλος περιηγητής F. Moryson που επισκέφτηκε την Κύπρο, ένα χρόνο αργότερα το 1591 γράφει σχετικά: *"Ένα μίλι από την πόλιν Πάφον, προς την θάλασσαν, ευρίσκεται ένα βαθύ σπήλαιον (η τα σπήλια) όπου λέγεται ότι επτά άγιοι εκοιμήθησαν επί χρόνον περισσότερον των 300 ετών χωρίς να ξυπνήσουν. Ο λαός πιστεύει ότι ζούν ακόμη"*.

Ο λόγιος Κύπριος Νεόφυτος Ροδινός (1580-1659) γράφει ότι στη σπηλιά αυτή υπάχουν πολλά Άγια Λείψανα, αλλά ότι είναι των Επτά Νέων Μαρτύρων που είναι τοπικοί άγιοι και όχι εκείνων της Εφεσού.

Ο θρύλος των Έπτα Κοιμωμένων ήταν ιδιέτερα διαδομένος στην Κύπρο σε παλαιότερες εποχές. Σήμερα είναι άγνωστος στους Κύπριους.